

STARŠI & OTROCI

Naj dedek

"Vnučkov ne zasipam z denarjem, ampak s toplim objemom, tolažbo, veseljem, igro, s tem, da jim posvetim veliko svojega časa," pravi Janez Vuk z Virja v Tržiču.

Ljubezen do črk

Vsak dan berimo otrokom, tudi kasneje, ko že znajo brati, sploh pa takrat, ko nočejo brati. Naj postane branje navada v družini, nekaj lepega in zabavnega.

Moja mala pručka

Les je tako prijazen. Z enim samim kosom lesa lahko začaramo mizico, stolček, poličko za odlaganje ali stopničko, ki nam pomaga priti do marmelade.

Foto: Tina Dokl

Tema meseca

Kako otroka navdušiti za zimski šport

Prireditve v novembru

7.

Jesenske delavnice v Poženiku

KD Davorin Jenko Cerklje - Dramska skupina Pod Stražo v novembru v Domu krajanov v Poženiku organizira delavnice za otroke, mamice, očke, babice, dedke ... Delavnice potekajo vsak petek od 17. do 19. ure. Izdelovali boste voščilnice, oblikovali das maso in izdelali venčke iz slanega testa.

Foto: S. K.

15.

Sobotne matineje v Prešernovem gledališču

Predstave za otroke so vsako soboto ob 10. uri. V soboto, 15. novembra, bo predstava 9 mesecev v izvedbi Hiše otrok in umetnosti iz Ljubljane. V soboto, 22. novembra, bo predstava Sapramiška v izvedbi Lutkovnega gledališča Ljubljana. V soboto, 29. novembra, pa si lahko ogledate igrico Miška kaško kuhala, nastopili bodo člani Lutkovnega gledališča Zapik Ljubljana.

16.

Lutkovna matineja z Miri in dedkom

V nedeljo, 16. novembra, ob 16. uri bo v dvorani Zadrugnega doma v Ribnem lutkovna matineja z Miri in dedkom.

19.

Pravljичne urice v kranjski knjižnici

V Pionirskem oddelku Osrednje knjižnice Kranj bo v sredo, 19. novembra, ob 17.30 pravljичna urica Muca Rozalinda. V sredo, 26. novembra, ob 17.30 pa bo pravljичna urica Gospod Kokot.

21.

Predstave v Krice Kracah

Otroški kulturni center Krice Krace vas vabi v njihove prostore na Glavni trg v Kranju na predstavo za otroke Balon Velikon v petek, 21. novembra, ob 17.30. V petek, 28. novembra, ob 17.30 pa bo predstava Zakaj pes teče za zajcem.

Muzej na obisku

V petek, 21. novembra, ob 17. uri bo v Knjižnici Blaža Kumerdeja na Bledu pravljica za otroke Muzej na obisku in ustvarjalna delavnica za otroke Vrnitev v kameno dobo.

Ambient dela postavitve stalne arheološke razstave **Železna nit** | Foto: arhiv Gorenjskega muzeja

Uvodnik

Monopoli

DAMJANA ŠMID

socialna pedagoginja

Moč postaja edina veljavna valuta v tem svetu. Pojav spominja na kužno bolezen, in kužnih znamenj, ki bodo naše zanamce spominjala na te zablode, je vedno več. Pa me ne skrbi toliko deželica s svojimi pajaci. Z ljudmi je enostavno kupčevati. Vsak na svoj način se prodajamo vsi. Bolj me skrbi, ker moč prav potuhnjeno obvladuje vse naše odnose.

Pred menoj ležijo Moravske Toplice pa Čateške in Portorož. Lahko kupim Železnice ali Vodovod ali celo Bohinjsko jezero. Mogoče se bom odločila za Prekmurje, prodaja se po ugodnih cenah. V rokah kupčkam denar in razmišljam. Predolgo odlašam. Ta čas moj mali nasprotnik kupi najboljše parcele in uživa, ko mi zaračunava bajne vsote samo zato, ker s svojim pajacem stopam čez njegova ozemlja. Igrava monopoli, igro, ki daleč presega človek, ne jezi se in črnega petra. Čeprav igram na vse ali nič, izgubim. Poraz prenesem športno, fantič na drugi strani pa vriska od zmagooslavja. Občuti moč in uživa v tem. V rokah denar, na mizi skrbno razporejeno pridobljeno bogastvo. Kasneje bom speljala vodo na svoj mlin. Kako je, ko lahko odločaš o svojem uspehu? Kako je, ko daš od sebe vse pri kontrolni nalogi? Kakšen je občutek, če veš, da znaš razporediti svoj denar, čas, svoje obveznosti? Počakam še trenutek ali dva. Naj mali mož občuti moč. Vse prehitro se zgodi, da ga prizadene nemoč. Poznati mora oboje. V pravih mejah in le na svoj račun. Igra mora biti poštena.

Nehote pomislim na volitve, ki so za nami. Iz dneva v dan je videti, da se pri nas igra samo še monopoli. Igra moči in prevlade. Kdo bo koga in zakaj ga bo in kako ga bo in juhuhu ga je že. Bravo naši in fej fuj vaši. Vsako jutro znova izštevanka. Vija vaja ven. Ugasnem televizor, izklopim radio, utrujena od svojih lastnih izštevank si želim samo še miru. Moč postaja edina veljavna valuta v tem svetu. Pojav spominja na kužno bolezen, in kužnih znamenj, ki bodo naše zanamce spominjala na te zablode, je vedno več. Pa me ne skrbi toliko deželica s svojimi pajaci, kajti to je vedno bilo in vedno bo. Z ljudmi je enostavno kupčevati. Vsak na svoj način se prodajamo vsi. Bolj me skrbi, ker moč prav potuhnjeno obvladuje vse naše odnose. Poslovne, partnerske, starševske, prijateljske. Slišim jo, kako vpije v meni, v tebi in v malem otroku, ki steguje ročice po sladkarijah. Hočem bonbone. Hočem, da je po moje. Imam prav. Hočem zmagati. Hočem parcele. Hočem lastništvo nad teboj. Hočem tvoje misli. Hočem, da te obvladujem. Hočem nadzor. Naj bo po moje. Prosim, prosim.

Poglejmo sorodnike moči. Njen brat je nadzor, njena hči je agresija. Kadar ji odpove zdrava pamet in gre kot buldožer čez vse, ni nikogar, ki bi jo lahko ustavil. Partnerji pozabijo na obljube o večni ljubezni, starši pozabijo, da niso lastniki otrok, in delodajalci pozabijo, da so duše delavcev ranljive. Ljudje pozabimo biti ljudje. Namesto bližine izberemo kaznovanje, namesto ljubezni hranimo ego. Igra postane žalostna.

Tam nekje je posebna parcela. Za vsakega ena. Na nagrobniku ne piše, da si imel prav. Rože ne kažejo moči. Zemlja diši po minljivosti. In morda v zadnjem trenutku vseeno pomisliš - kaj je pomembno v življenju? Imeti prav ali imeti rad?

Tema meseca

Kako otroka navdušiti za zimski šport

Zima je pred vrati. Mnogi starši se sprašujemo, kdaj in kako naj postavimo otroka prvič na smuči, kakšno smučarsko opremo naj izberemo in kako naj ga sploh naučimo smučati.

DAMJANA ŠMID

Še večje vprašanje je, kako naj otroka navdušimo za šport, če sami nismo športniki, ne po duši ne s telesom. Odgovore in koristne namige nam je zaupala **Majda Kosec**, učiteljica smučanja, ki se s tovrstnim poučevanjem ukvarja v Društvu učiteljev in trenerjev smučanja Škofja Loka. Verjamem, da otroci v njeni bližini na snegu zares uživajo, saj, kot sama pravi, "mi ne rečemo, da se učimo smučati, ampak se igramo in smučamo".

V času, ko vsi želimo najboljše in največ - tudi od svojih otrok, se pojavlja dilema, kdaj je pravi čas za vključitev otroka v organizirane športne dejavnosti?

"Do vstopa v šolo je pomembna predvsem igra, igra in še enkrat igra. Otroka spodbujajmo k različnim oblikam gibanja - naj se plazi, hodi, pleza, skače, teče, kotali ... V tem času se razvija motorika in zato naj ima otrok veliko priložnosti za gibanje tako v stanovanju (blazina, preproga) kot v naravi. Danes vemo, kakšen pomen ima za motoriko že samo pestovanje, zato je prav, da gibanje spodbuja-

mo ves čas, v skladu z otrokovim razvojem, brez pretiravanja in prisile. Starši smo otroku prvi vzorniki in trenerji, tudi pri športu. Organizirane športne dejavnosti bi priporočala šele ob vstopu v šolo. Do petega razreda naj otrok preizkusi čim več različnih športov, potem naj se odloči za šport, ki mu je najbolj všeč."

Kdaj vemo, da je otrok zrel za smučanje?

"Najprimernejši čas za začetek smučanja je okrog četrtega leta, lahko pa otrok že prej uporablja kratke smuči, ki so kot podaljšana stopala in jih uporablja za

Majda Kosec | Foto: Tina Dokl

Ne pozabimo - predšolski čas je najpomembnejši za razvoj osnovne motorike, za vzpostavitev odnosa starši - otrok. Izkoristimo skupno igro za postavljanje meja, pravil. Ne zamudimo tega časa.

Tema meseca

hojo, za tek ali za risanje po snegu v okolici doma. Tako se nauči hoditi, drseti in se privaja na smuči. Če smučanje poteka kot igra, brez prisile in v skladu z otrokovimi potrebami, potem bo sam izrazil željo, da bi še smučal. Če pretiravamo, pa otrok smučanje zasovraži, še preden z njim zares začne. S primernim načinom lahko navdušimo vsakega otroka. Na večini naših smučišč so na razpolago tako imenovani smučarski vrtci - območja z igrali, ki otroku naredijo gibanje na smučeh zanimivejše."

Kaj pa smučarski tečaj? Kdaj je otrok pripravljen za takšno obliko smučanja?

"Ko otrok obvlada osnovno drsenje na smučeh, si zna obuti smučarske čevlje, zapeti smuči, se primerno obleči in zna skrbeti za svoje stvari, se lahko vključi v smučarski tečaj. Običajno je to v prvem ali drugem razredu, nikakor pa ne pred šestim letom. Starši naj presodijo otrokovo zrelost, samostojnost in tudi motivacijo. Koristno je, da otrok prej spozna učitelja smučanja ali

da ga poznajo vsaj starši - tako se poveča zaupanje in zmanjša strah pred neznanim."

Kakšna je razlika, če otroka učijo smučanja starši ali če gre v tečaj?

"Učitelj smučanja poleg tega, da demonstrira pravilne gibe, ki jih otrok posnema in tako lažje osvoji smučarsko znanje, zna poskrbeti za raznolikost in pestrost vseh dejavnosti na smučišču. Za delo z najmlajšimi mora imeti učitelj smučanja veliko znanja, potrpežljivosti in veselja do tega dela. Starši smo pri učenju smučanja bolj nepotrpežljivi, kar zgovorno kaže dejstvo, da tudi učitelji smučanja pogosto damo svoje otroke v tečaj (h kakšnemu drugemu učitelju seveda). Ne glede na to, s kom smuča otrok, pa je pomembno, da upoštevamo njegove potrebe, da menjamo dejavnosti in poskrbimo, da so zanimive. Otroci imajo kratkotrajno koncentracijo in ko se naveličajo smučati, je treba početi kaj drugega. Včasih tudi rišemo v koči ali se igramo.

Otrok se več nauči skozi igro, kot s prisilo."

Kako naj izberemo smučarsko opremo za otroke? Na kaj naj bomo starši pozorni?

"Oprema naj bo varna, izberemo jo glede na otrokovo velikost, težo in njegovo znanje. Velikost smuči naj bo usklajena z višino otroka (lahko so do deset centimetrov krajše), robniki naj bodo dovolj ostrí, smuči naj imajo gladko drsno ploskev. Čevlji naj bodo udobni, primerno veliki (nekoliko večji od stopala, vendar ne preveliki), z vsaj dvema zaponkama za dober oprijem stopala in gležnja. Palice so lahko za začetnike nekoliko višje, kasneje naj segajo do višine za devetdeset stopinj pokrčene roke v komolcu. Obleka naj bo udobna, nepremočljiva, po možnosti iz dveh delov. Smučarska očala naj bodo iz upogljive plastike, z elastiko in dobrim zračenjem, varujejo naj tudi pred soncem. Ne pozabimo na čelado, ki je obvezen del opreme. Uporabo čelade priporočam tudi staršem, za varnost in za zgled najmlajšim."

Ne pozabimo na čelado, ki je obvezen del opreme. Uporabo čelade priporočam tudi staršem, za varnost in za zgled najmlajšim.

Učitelj smučanja pohvali otroka v enem dnevu večkrat kot oče vso zimo.

Vzgoja

DAMJANA ŠMID, SOCIALNA PEDAGOGINJA

nasveti strokovnjaka

vprašanje

Vprašanje: Pozdravljeni. V naši družini imamo vsak večer prave vojne glede spanja. Z možem sva ob večerih utrujena, najini trije otroci pa si izmišljajo vse mogoče, samo da jim ne bi bilo treba v posteljo. Ni nama všeč, če se zaradi tega prepiramo, vendar na koncu nama ne preostane nič drugega, kot da dvigneva glas in potem ubogajo. Stari so pet, osem in dvanajst let. Kaj naj narediva, da bodo hodili spat brez stalnega pregovarjanja?
Manja in Jure

 Spoštovani starši. To, kar opisujete, je ena izmed pogostih težav v družinah. Videti je, da se je v zadnjih letih še povečala, mogoče zaradi načina življenja. Mnogi otroci šele zvečer vidijo svoje starše in njihova potreba po bližini je povsem razumljiva, čeprav se zavleče v ure, ko bi morali že spat. Če je čez dan premalo skupnega časa, potem je potrebno razmišljati o tem, kako bi bili kot družina več skupaj. Otroci radi čutijo pripadnost in bližino vseh članov, ne samo mame ali očeta. Kar se tiče izmišljanja, vam verjamem, da otroci uporabijo vse mogoče izgovore, samo da bi podaljšali čas odhoda v posteljo. Razumljiva je tudi utrujenost staršev in želja po miru. Kako to uskladiti? Kadar smo premalo z otroki, nas lahko napade slaba vest in hitreje popuščamo pri vsakdanjih zahtevah. Zatorej se najprej vprašajte po vzrokih vaših večernih bitk. Če veste, da ste se otrokom čez dan dovolj posvetili, potem se je potrebno odločiti samo še za enotna pravila odhoda v posteljo. Pri tem so nam v pomoč razne navade pred spanjem, ki otrokom sporočajo, da je čas za počitek. Dogovorite se, kaj boste počeli pred spanjem, razdelite si čas v kopalnici in določite uro, ko pričakujete, da so v postelji. Priprava na spanje je le ena izmed mnogih navad, ki jo morajo osvojiti otroci. Navade pa vadimo tako, da jih ponavljamo iz dneva v dan. Vaši otroci so dovolj stari, da bodo razumeli, kaj pomenijo dogovorjena pravila. Mogoče vam bo v pomoč, če jih skupaj z njimi napišete v treh točkah. Razložite jim, da potrebujete čas zase in pri tem vztrajajte. Sliši se povsem preprosto, pa v vsakdanjem življenju pogosto ni. Otrok prosi za še en poljubček, pa spet je žejen in že tretjič nam mora nekaj nujnega povedati. Običajno mu pri vsem tem ugodimo in tako tudi sami podaljšujemo čas odhoda v posteljo. S tem mu sporočamo, da ne mislimo resno, kar rečemo. Ko je čas za v posteljo, je treba v posteljo. "Pocrkljali" smo se, povedali smo si vse, vse ostalo lahko počaka na naslednji dan. Seveda je dovoljen odhod na stranišče, vendar pri tem ne sme nihče nikogar motiti. Želim vam mirnih večerov in naspanih noči.

Dragi starši, babice, dedki in tete, če se tudi vam porajajo vprašanja o vzgoji, jih pošljite na e-naslov: zavod.modrin@siol.net, s pripisom za Damjano Šmid.

Poiščite deset razlik

Mladen Mrčela

Nagradno vprašanje:

V kateri državi je pravljичni grad Neuschwanstein? Odgovore nam do petka, 21. novembra, pošljite na dopisnicah na Gorenjski glas, Bleiweisova cesta 4, 4000 Kranj. Dopisnice lahko oddate tudi v nabiralnik Gorenjskega glasa pred poslovno stavbo. Med odgovori bomo izžrebali nekoga, ki bo prejel knjižno darilo.

Nagrajenka iz zadnje številke (pravilen odgovor je bil Bruselj) je **Nika Nemec** iz Trziča, ki bo prejela knjigo Povej mi, kako je, če si velik.

*(Ne)vsakdanje zgodbe***Tišina**

MATEJA P.

Ne mine leto, da se ne bi prav v času okrog prvega novembra zavedela, kako glasen je pravzaprav naš svet. Narava se z jesenjo umirja in ljudje bi ji, po vseh pravilih, morali slediti. Pa ji? Pri nas doma ne. Čez vse leto smo enako zgovorni, glasni, ekspresivni. Pri nas ni tišine, razen, ko otroci spiyo. Vseskozi je slišati nekakšen šum. Ne, da bi imel ves čas kdo kaj povedati, a je vseeno slišati najmanj dva hkrati. Res nas je šest in ja, sama se zelo rada pogovarjam, a tu ne gre za pogovor. Vse, kar moji otroci počnejo (vključno z domačo nalogo), je podprto z oddajanjem nekakšnih zvokov. Eden sledi namišljeni glasbi in oponaša bobne,

drugi prepeva, tretji brunda in gode, najmlajša pa tudi noče zaostajati. Tega se sploh ne zavedajo. Da ne omenim, da povedo prav vse, kar jim pade na pamet, pa tudi če jih pet že govori. Vedno znova jih je treba spomniti, da je treba na besedo počakati in da ni treba povedati čisto vsega.

Ko sem bila še učiteljica v osnovni šoli, sem bila popolnoma presenečena nad istim pojavom. Sredi razlage, pisanja, tudi testa, se je vedno našel kdo, ki se mu je zdelo, da mora nujno nekaj povedati. A to nikakor ni bilo povezano s snovjo, pravzaprav je bilo v povezavi samo z njim samim. "A ima kdo šilček?" kar sredi mojega stavka, ali pa: "Glej muho!" sredi kontrolne naloge, itd., ne da bi sploh pomislil, da je to povsem neprimerno in za druge moteče, za učitelja pa sploh.

Ne znam definirati tega pojava, lahko pa ga označim z eno samo besedo: čakavost ali mladostniško: kar neki! Da o hodnikih ne govorim. Pot od zbornice do razreda se je zdela kot zadeta od zvočnega cunamija.

Kako smo doma prišli do podobnega, mi ni čisto jasno. Jasno pa je, da me vse bolj moti.

Večkrat se zato igramo igrico "tiha maša" in zmaga tisti, ki zna biti nekaj minut čisto tiho. A kaj ko otroci le oprezajo drug za drugim, češ "aha, nekaj si rekel" in potem gremo lahko znova in znova.

Tišina na splošno ni v modi. Povsod se vrtil glasba, povsod ropota in če hočeš imeti mir, moraš daleč stran. Lahko pa rečem, da si tega niso izmislili otroci. Otroci so le zraven in prav hitro se navadijo na zvočno kuliso. Le, da jo še okrepijo. Jim ponudimo še kaj drugega?

Tišina na splošno ni v modi. Povsod se vrtil glasba, povsod ropota in če hočeš imeti mir, moraš daleč stran. Lahko pa rečem, da si tega niso izmislili otroci.

Nasvet, risbica

Prvič na drsalkah

"Pomembno je, da se učenje drsanja dogaja v igri in z otrokovim sodelovanjem," pravi dr. Mojca Schlamberger Brezar. In ne pozabite na zaščito glave s čelado.

SUZANA P. KOVAČIČ

Užitek za rekreativce je drsanje na naravnih zaledenelih površinah, kar pa je zaradi milih zim v zadnjih letih vse bolj poredko. Navdušencem so na voljo ledene dvorane, v zadnjih letih je po Sloveniji vse več montažnih odprtih drsališč, ki prispevajo k popularnosti tega športa.

Kdaj prvič na led

Klubi vabijo v svoje vrste otroke od tretjega do sedmega leta starosti, kar naj bi bilo idealno obdobje za začetek treninga umetnostnega drsanja. "Pomembno pa je, da se učenje dogaja v igri in z otrokovim sodelovanjem, saj vsi otroci pri teh letih niso enako navdušeni za šport," je

povedala dr. Mojca Schlamberger Brezar, predsednica Drsalnega kluba Kranj in dodala: "Če ste to obdobje zamudili, nič hudega. V tujini se z umetnostnim drsanjem začnejo ukvarjati tudi odrasli. Ne seveda z mislijo na olimpijske medalje, ampak predvsem za lastno veselje pri učenju novih elementov in užitek v gibanju. Za rekreativno drsanje namreč ni nikoli prepozno."

Kakšno opremo izbrati

"Za začetnike priporočamo drsalke s plastičnimi čevlji (podobnimi smučarskim čevljem), ki najbolje držijo gležnje. So tudi najcenejše in če vzamete varianto z raztegljivim čevljem, zdržijo več sezon in več otrok. Kasneje pridejo lahko na vrsto umetnostne ali hokejske dr-

Foto: Tina Dokl

Važno je, da so drsalke primerno nabrušene, saj to olajša drsenje po ledu.

salke - glede na izbrano panogo. Važno je, da so drsalke primerno nabrušene, saj to olajša drsenje po ledu. Pri otroku začetniku ne bo odveč poskrbeti za zaščito glave s čelado. Obvezne so tudi rokavice in topla zimska obleka, ki omogoča prosto gibanje," svetuje Brezarjeva.

Botra Jesen | Narisala Meta iz vrtca Čenča v Kranju

Likovna tema novembra so Snežinke, ki jih do 21. novembra pošljite na naslov Gorenjski glas, Bleiweisova cesta 4, 4000 Kranj, za Starši&otroci. Izbrali bomo eno in jo objavili v decembru.

Zabava

Rojstnodnevne zabave

Zabava je lahko doma, če je dovolj prostora za vse povabljene nadobudneže. Zabava je lahko zunaj, če je sneg. Ali pa je to organizirana zabava pod vodstvom animatorjev.

SUZANA P. KOVAČIČ

Otroci komaj čakajo, kdaj bodo imeli rojstni dan, na katerega bodo povabili svoje prijatelje in upihnili svečke na torti. Starši se običajno zelo potrudijo, da jim ta dan v letu naredijo še posebej zanimiv. In kako otrok uživa, če se doma speče torta, otrok pa jo sam ali s pomočjo odraslega okraši po svojih željah!

Rojstnodnevna zabava je nepozabna v domačem okolju, če se nanjo malce pripravite. Povabljenec lahko zaželite dobrodošlico že na vhodnih vratih s simpatičnim sporočilcem slavljenca, iz balkona naj se vijejo živopisani baloni, še posebej mlajše otroke pa lahko animirate z različnimi igrami (družabnimi, plesnimi, karaokami, ...). Če ima otrok rojstni dan v toplejših mesecih leta, je slavlje lahko na prostem. Saj še veste, kako se gre "skrivavca" ali pa "gnilo jajce"? Če je zima in je zunaj sneg, zakaj

Foto: Tina Dokl

se ne bi šli kepat ali sankat na bližnji breg?

Obstajajo še druge oblike praznovanj, kot je organizirana zabava pod vodstvom animatorjev. Te ponudbe je precej, zanjo se odločajo starši, ki nimajo dovolj prostora doma za razposajeno igro povabljenih nadobudnežev, starši, ki so v stiski s časom,

pa tudi družine, ki si po letih praznovanj doma zaželijo spremembo. Veliko je teh ponudb v športnih centrih, kot so igre za najmlajše s športnimi pripomočki, igra nogometa, košarke, badminton, ples ... Ti programi se prilagajajo starosti in željam slavljenca. Nekateri nudijo zabavo na pravljicnih uricah

in ustvarjalnih delavnicah. In so zabave, ko se otroci smeji klovnovim vragolijam, iščejo skriti zaklad in se sladkajo z dobrotami.

Ne glede na to, kje in kakšno rojstnodnevno zabavo ima otrok, pa je edino pravo merilo, kaj smo za otroka na ta zanj še poseben dan naredili iz srca.

PIKAPOLONICA®

O T R O Š K I S V E T

Izjemna priložnost!
V Kranju: Planet Tuš ali Savski otok

www.pikapolonica.si

brevi

Avtosedež Touring
Redna cena: 135,90

od 10. do 16. 11. 2008
s tem kuponom

-30%

samo

95¹³

**Body dolgi rokav,
dva v kompletu**
Redna cena: 5,90

od 10. do 16. 11. 2008
s tem kuponom

-30%

samo

4¹³

obrick

Kocke v škatli
Redna cena: 19,99

od 10. do 16. 11. 2008
s tem kuponom

-30%

samo

13⁹⁹

Z igro do znanja

Ljubezen do črk

Kako naj starši pomagamo otroku, da bo vzljubil črke, besede, branje?

DAMJANA ŠMID

Popoldan je. Ves svet hiti. Tam nekje pa se je ustavil čas. Ustavila sta ga mama in otrok.

V mehke blazine pogreznjena se odpravita v čudoviti svet besed. Stran za stranjo odkrivata nove junake, se podajata v dogodivščine in ustvarjata bližino. Kako malo je treba, da otrok vzljubi branje. Samo ena knjiga na dan, samo eno napisano sporočilo pod blazino. Samo mama in oče, ki pokažeta, da je branje užitek, potreba in bogastvo. Vse ostalo se največkrat zgodi samo.

Kako naj starši pomagamo otroku, da bo vzljubil črke, besede, branje?

Vsak dan berimo skupaj ali sami

Knjige naj bodo v družini za uporabo, ne za okras. Naj nas otrok vidi s knjigo v roki čim večkrat. Naj bo to kuharska knjiga, enciklopedija, roman ali pesniška zbirka. Uredimo kotichek, polico za otroške knjige in revije. Vsak dan berimo otrokom, tudi kasneje, ko že znajo brati, sploh pa takrat, ko nočejo brati. Naj postane branje navada v družini, nekaj lepega in zabavnega. Nekdo naj prebere naglas vremensko napoved, drugi naj poišče in prebere recept za pecivo.

Igrajmo se s črkami

Na kartončke napišimo črke in jih obešajmo kot perilo na vrstico, sestavljamo enostavne besede, naša imena, jedi ali vreme - naj bo čim več besed iz vsakdanjega

Prva beseda, ki jo otroci osvojijo na papirju, je največkrat njihov podpis. Zato otroke podpisujemo na njihove izdelke, saj se s tem lažje poistovetijo. Podpis - to sem jaz, to so moje črke.

življenja. Pokrov večje kartonaste škatle pobarvajmo s črno barvo in ko se posuši vanj nasujmo polente. V to polento otrok riše, piše, dela vijuge in tako "čuti" črke, oblike s prsti. Izkoristimo tudi mivko ali pesek v naravi, pisanje s kredami in podobno.

Pišimo pisma, razglednice, sporočila

Lepo je brati sporočila, takšna in drugačna. Skupaj napišimo pismo babici, pošljimo razglednico, na katero se otrok podpiše ali kaj nariše. Naj začuti pomen besed, ki gradijo med nami mostove. Včasih napišimo otroku sporočilo, čeprav še ne zna brati. Povejmo mu, da smo ga skrili v sobo, in ko ga naj-

de, ga skupaj preberimo. Pri otroku tako spodbujamo željo po branju.

Povej mi, katera črka je to

Prva beseda, ki jo otroci osvojijo na papirju, je največkrat njihov podpis. Zato otroke podpisujemo na njihove izdelke, saj se s tem lažje poistovetijo. Podpis - to sem jaz, to so moje črke. Skupaj izdelajmo imena za vse otroke in jih nalepimo na njihova vrata, podpisujemo njihove copate in stvari. Berimo besede na izdelkih, napise trgovin, potiskane besede na majicah. Slej ko prej nas bo otrok vprašal, katera črka je to. Povejmo in pokažimo mu primerno njegovi starosti.

Foto: Tina Dokl

Mladi novinar OŠ F. S. Finžgarja Lesce

Papir prenese vse

Na tehniškem dnevu smo dokazali, da že uporabljenega papirja ne gre kar zavreči ...

MENDI GAVRIČ, TINA KOVIČ, TEJA MAJČEN IZ 6. B

O smega oktobra smo na naši šoli, pod vodstvom učiteljice likovnega in tehničnega pouka, gospe Darje Katrašnik, izvedli tehniški dan za vse učence predmetne stopnje. Naslovili smo ga Papir prenese vse. Učenci posameznega razreda smo bili razporejeni v dve skupini pod vodstvom učitelja - mentorja.

Izdelovali smo različne stvari oziroma izdelke iz papirja. Tako so učenci dela 9. razredov izdelovali nakit iz odpadnih revij ter lesenih kroglic. Prav imenitno, kako lep nakit lahko nastane iz odpadnega materiala. V skupini, katere mentorica je bila učiteljica zgodovine, so s pomočjo svetovnega spleta proučevali zgodovino papir-

ja. Preostali devetošolci so iz bele lepenke izdelovali okvirje za fotografije pa tudi modele papirnatih letal. Na koncu so izvedli pravo tekmovalno v dolžini leta posameznega modela. Učenci 8. razredov so, spet iz papirja, izdelali zanimive vrečke, ki so jih napolnili z v šoli pečenimi piškoti. Da iz odpadnega papirja lahko izdelamo prav nenavadne živali - igračke, so prav tako dokazali učenci 8. razredov. Njihovi sovrstniki so pod mentorstvom učiteljice slovenskega jezika napisali pismo v slovenskem jeziku ter izdelali pisemsko ovojnico. Podobno nalogo so opravili tudi v angleški delavnici, kjer so poleg pisem pisali še razglednice ter iz njih sestavili zgodbo, končni izdelek pa je bil seveda v angleškem jeziku. Sedmošolci so se ukvarjali z japonsko tehniko zgibanja papirja - origami, del le-teh pa je izdeloval prekrasne okraske iz papirja.

Učenci 6. razredov, med njimi smo tudi avtorice teh vrstic, smo izdelali papirnatelutke in gledališče. Posebej zanimivo je bilo v glasbeni delavnici. Ste kdaj pomislili, da iz papirja lahko izdelamo tudi glasbila? Seveda pa nikakor ne smemo pozabiti tudi na reciklažo odpadnega papirja, s katero so se ukvarjali kar v dveh delavnicah.

Taki, drugačni dnevi, so nam všeč. Delo je bolj spro-

ščeno, na koncu pa smo zadovoljni prav vsi - učitelji, učenci pa smo poleg vsega še ponosni na svoje izdelke. Dokazali smo tudi, da že uporabljenega papirja ne gre kar zavreči, saj ga lahko še vedno koristno uporabimo. V eni od delavnic so namreč izračunali, da če bi vsak Zemljan zavrgel en sam list papirja, bi s tem uničili 7500 dreves s premerom enega metra. Nad tem se velja zamisliti, kajne?

Naši delovni dnevi

GABRIJELA SUKIČ IZ 8. B, MATIČ BERTONCELJ IZ 6. B, KIM JUSTIN IZ 6. A

Po letnem načrtu vsak oddelek na naši šoli opravi delovni dan na površinah okoli šole, ki vključujejo igrišča, gozdiček, kolesarnico, atrij ter avtobusno postajo. Vse naštetu delo načrtuje in usklajuje učitelj športne vzgoje, nam je v pogovoru pojasnil prof. Boris Kozinc.

Letos bomo večino dela opravili jeseni. Med najpomembnejšimi opravili, ki bi

morala biti opravljena do zime, so sajenje dreves in grmovnic na brežini ob pre-

novljeni cesti proti Hrašam, pospravljanje listja s tekaške steze in priprava terena za smučarsko tekaško stezo. Zelo zanimiva in nujna bo preureditev prometa ob parkirišču na zahodni strani šole. Omogočila bo krožni promet za starše, ki pripeljejo učence v šolo in ne parkirajo na šolskem parkirišču.

Na delovnih akcijah se učenci urimo v delovnih veščinah, hkrati pa okolica šole z našim delom pridobi va lep videz.

Naj dedek

Njegovih pet zakladov

"Vnuki pomagajo pri košnji in uživajo, ko se usedejo na rjuhe, v katere zavijemo seno, in se zapeljejo po bregu do senika," pravi dedi Janez Vuk.

SUZANA P. KOVAČIČ

Vnukov ne zasipam z denarjem, ampak s toplim objemom, tolažbo, veseljem, igro, s tem, da jim posvetim veliko svojega časa," pravi **Janez Vuk** z Virja v Tržiču. Malim nadobudnem se vidi že na obrazu, kako zelo imajo radi svojega dedija. Pisana družina so: osemletni Luc Jan in šestletni Patrik sta brata in živita v Spodnjih Pirničah, še ne dveletni Gašper in štiriletna Julija sta bratec in sestra in stanujeta v isti hiši kot dedi, dvanajstletna Barbara pa živi v Kamniku. Kilo-metri od-

daljenosti niso ovira, da se ne bi velika družina skoraj vsako nedeljo zbrala pri kosilu za domačo mizo na Virju.

Dedi Janez je upokojen, vnukom sta bila z babi Ivanka varuški v njihovih prvih letih življenja. Da smo bolj natančni: Gašper in Julija še nista šla v vrtec, ampak se še vedno crkljata pri dediju. Barbara, Luc Jan in Patrik so šolarji in so povedali, da prosti čas najraje preživljajo pri dediju. "Na Virju imamo dvanajst ovac, tri koze, pet kokoši in pujsa

Pikota. Kmetujemo po starem in nekaj zemlje, kar je imamo, obdelujemo ročno.

Vnuki pomagajo pri košnji in zelo uživajo, ko se usedejo na rjuhe, v katere zavijemo seno, in se zapeljejo po bregu do senika. Da jim gre kmečko delo lažje od rok, sem jim izdelal grablje, vile in celo sekire za pripravo drv, vse to primerno njihovi velikosti in starosti. Želim jim vzgojiti pravi odnos do narave, do živali. Učim jih, kako se doma pridelava hrana in že najmlajši Gašper zna iti po jajce h kokošim," pripoveduje dedi Janez. In ko Gašper prinese jajca in Barbara pomolze kozo, dedi speče palačinke. To je skoraj obvezno.

Vnuki večkrat ostanejo pri dediju in babici čez noč. Zgodi se, da se vseh pet zvečer prikrade k njima v posteljo. "Potem je ponava-

Če imate v družini naj dedka, nam pišite na narocnine@g-glas.si, ali po pošti na Gorenjski glas, Bleiweisova cesta 4, 4000 Kranj, s pripisom Naj dedek.

di tako, da mene zrinejo čisto na rob. Če pa spijo vsak v svoji postelji, za noben večer ne vem, kje bom spal.

Včasih je za to treba celo žrebati," se nasmehne dedi Janez, ki obvlada tudi računalnik, kar je še posebej všeč najstarejši Barbari, Julija pa uživa, ko se igra na Winxice. Skupaj rišejo, packajo ... Kot je povedala Barbara, se dedi nikoli ne zjezi in iz vsake zagate najde rešitev. "Z babi Ivanke sva vnukom dala tudi posebno darilo: naučila sva jih plavati," pove Janez Vuk.

Od leve: Patrik, Luc Jan, Julija, Gašper in Barbara v objemu dedija Janeza

Ustvarjamo

Moja mala pručka

Les je tako prijazen. Z enim samim kosom lesa lahko začaramo mizico, stolček, poličko za odlaganje ali stopničko, ki nam pomaga priti do marmelade. Temu malemu kosu lesa je ime pručka. Najbrž obstaja tudi kakšno drugo ime, bolj po okusu slovenskega knjižnega jezika. Ampak pručka zveni tako lepo. Vsak otrok bi moral imeti eno takšno malo stopničko vse do let, ko odraste. Pručka je spomin na otroštvo. Naj jo otroci pobarvajo sami ali pa jo podarimo v prazničnih dneh, ki prihajajo.

I Besedilo: Damjana Šmid, foto: Tina Dokl

- 1** Material, ki ga potrebujemo:
- lesena pručka
 - akrilne barve
 - čopiči

- 2** Postopek izdelave:
- Pručko obrišemo z vlažno krpo, saj je na njej včasih še lesni prah
 - Zamislimo si vzorec barvanja in risanja, nanjo lahko kaj napišemo
 - Če pručko podarjamo, jo barvajmo z mislijo na obdarovanca - katere barve in vzorci so mu všeč
 - Pobarvamo z akrilnimi barvami
 - Počakamo, da se posuši

- 3** Namig: Akrilne barve se z obleke ne operejo. Zato naj otroci barvajo v majicah, ki jih ni škoda.

Križanka

Založništvo
in izobraževanje,
Gorenjska cesta 33 c,
4240 Radovljica

tel.: 04 5320 200,
faks: 04 5320 211
e-pošta: zalozba@didakta.si
www.didakta.si

BOTER PETELIN

Slovenska ljudska pravljica iz Beneške Slovenije

Boter petelin je tretja slikanica iz zbirke Marjetice. Gre za pravljico iz Beneške Slovenije, ki govori o tem, kako je petelinu na glavo padla slamica, pa je mislil, da se podira svet in o tem prepričal še ostale živali, ki so se na begu vselile v razbojniško bajto in pregnale razbojnike v beg.

Naročila in informacije po telefonu 04/5320 210 ali na www.didakta.si.

Cena: 14,90 EUR ■ Format: 20 cm x 20 cm

Med pravnimi odgovori bomo izžrebali tri nagrajence, med katere bomo razdelili tri slikanice Boter petelin, ki jih poklanja založba Didakta. Rešitve križanke (nagradno geslo, sestavljeno iz črk z oštevilčenih polj in vpisano v kupon iz križanke) pošljite na dopisnicah do torika, 25. novembra 2008, na Gorenjski glas, Bleiweisova cesta 4, 4001

Kranj. Dopisnice lahko oddate tudi v nabiralnik Gorenjskega glasa pred poslovno stavbo.

Trije nagrajenci nagradne križanke DIDAKTA, ki je bila objavljena 3. oktobra v GG +, so: **Hana Krabonja**, Tržič; **Uroš Janša**, Bled; **David Zima**, Žirovnica.

SLOVARČEK: ETER, HOROSKOP, PANEL, RINKA, SKALP, STELAŽA,											
GORENJSKI GLAS	PRIPRAVA ZA OMETANJE	NAPOVED DOGODKOV IZ POLOŽAJA ZVEZD	CIRIL LANGUS	OBLIKA IMENA EDVARD	RAZPREDELNICA						
SVATBA, POROKA						SANITETNI MATERIAL	ENERGIJSKI TOK, KI TEČE PO KABLIH	NEKDANJI SLOVANSKI VLADAR			
PREBIVALEC MOLDAVIJE	7							14			
ERIKA RAKUŠA		9	OBREŽJE STENSKA POLICA		2						
SEVERNI JELEN				HLAPLJIVA TEKOČINA							
ŠPICA, KONICA				LOŠČILO OPAŽNA PLOŠČA		15		VRAG, HUDIČ			
POUDAREK, IKTUS	SNEŽNA GRUDA ZVONE REMIC		11				TONE SVETINA PIVSKI VZKLIK				
SESTAVIL: F. KALAN	PUSTNA ŠEMA	PILOT, LETALEC	ROBERT TAYLOR	PADAVINA V OBLIKI LEDENIH ZRN	NAZIV OB PRIMKU	MESTO NA OBALI TRUD		1	ČASOVNO OBDOBJE, EPOHA	4	
LEVSTIKOV LITERARNI JUNAK					13				NAJVEČJA MORSKA ŽIVAL NIKOLAJ PIRNAT	12	
SAMODEJNI STROJ ALI NAPRAVA							RAZSTAVNO PRODAJNA PRIREDITEV	OSEBA ŽENSKEGA SPOLA DRUŠČINA			
ŠPELA IVANŠEK		3	ZAMAŠEK ALKOHOLNA PIJACA			INDIJANSKA TROFEJA BARVA IGRALNIH KART		5		ALFI NIPIC	
JUTRANJA OPOJNA PIJACA					SLONOV ČEKAN BANJA						
OČKA, ATEK	8			TATVINA OZNAKA KRANJA				10			
SLAP OB IZVIRU SAVINJE					6	ŽIVALSKI IZRASTEK					
SOZVOČJE TONOV						STARA MAMA, BABICA					
							1	2	3	4	5
							6	7	8	9	10
							11	12	13	14	15

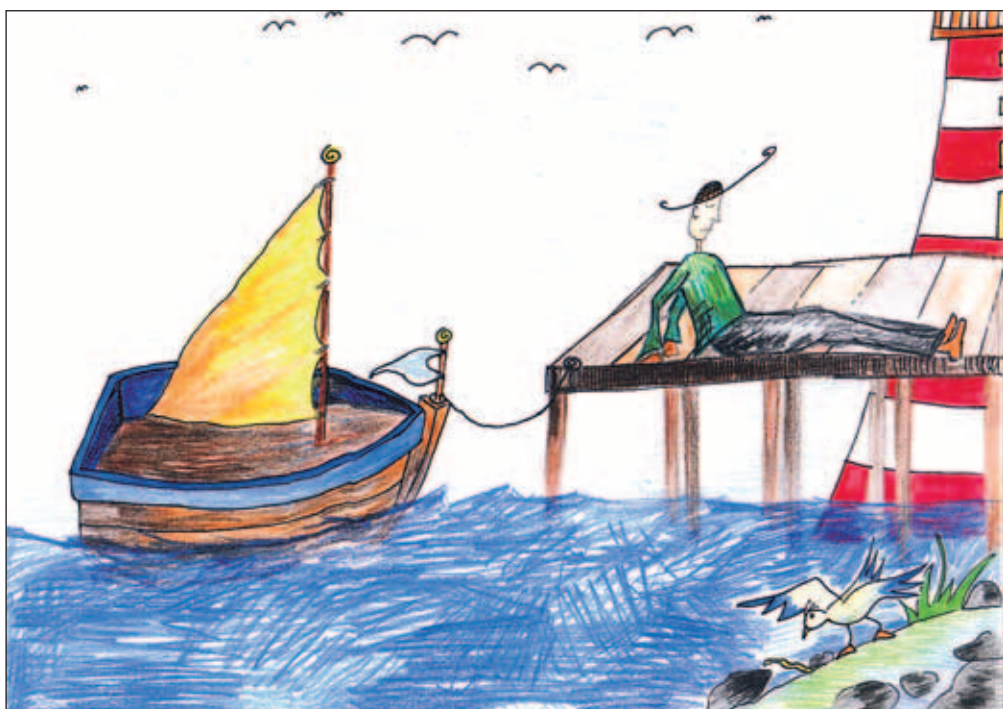
Zgodba

Hlaček Pacek in Umita Mica

Nesreča pri stari čolnarni, 1. del

B. B. BELLO

Ko sta zbirala vse potrebno za Fonzekovo uto, se je zgodilo nekaj hudega, a otroka tega nista vedela. Namreč, ko je bil Ribji Franc sam v čolnarni, se mu je zgodila nesreča. Revež je tako nerodno stopil, da je bil skoraj prepričan, da si je zlomil gleženj. Ves v bolečinah je klical Hlačka Packa in Umito Mico, ki pa ga seveda nista slišala, saj sta bila vsak na svojem koncu po opravkih. Sam si bo moral pomagati. Nekako je moral priti v vas do zdravnice, je v bolečinah razmišljal Ribji Franc. Ta zdravnica je lansko zimo pomagala tudi Binetu, očetu Hlačka Packa, ki si je poškodoval roko pri drsanju na poledenelem močvirju. Zataknil je za eno izmed mnogih vej, ki so štele iz ledu. Ko bi ga videli! Bine je pometel kot kormoran, a kaj, ko je pristal na trdo. Dobro da ni bilo hujšega. Od tistega dne so bili vsi bolj pazljivi na ledu. Medtem ko je Ribji Franc v bolečinah ležal na tleh pred čolnarno, se je domislil, da bi mu lahko ribiška palica služila v oporo pri hoji. Zbral je moči, ter mukoma odšental do stene, kjer je imel shranjene ribiške palice. Vzel je najmočnejšo palico in ker je bil Ribji Franc odločen in potrpežljiv, saj je znano, da moraš pri ribičiji biti potrpežljiv, je zbral vse moči in počasi odšepal proti stezici. Tam kar ni mogel verjeti svojim očem, ko je videl Skromnega Lana, kako se na traktorju po stezici pelje proti njemu. Skromni Lan je takoj po obrazu Ribjega Franca videl, da ga mora

Ilustrirala: Eva Serpan Sitar

Kmalu za tem sta Hlaček Pacek in Umita Mica prispela do stare čolnarne. Klicala sta Ribjega Franca, a nista dobila odgovora. »Gotovo lovi kje daleč v trsju,« je rekel Hlaček Pacek.

nekaj močno boleti. Se je nemara ponesrečil, nabodel na trnek, ki jih ima vedno po žepih? Toda ne, tokrat je Ribjega Franca res bolelo. »Oh, kaj trnek,« je dejal, »nerodno sem stopil pri stari čolnarni. Prosim, odpelji me v vas do zdravnice Nete, da mi bo pomagala.« Seveda mu je Skromni Lan takoj priskočil na pomoč, mu pomagal na traktor in tako sta se odpeljala proti vasi. Kmalu za tem, sta Hlaček Pacek in Umita Mica prispela do stare čolnarne. Klicala sta Ribjega Franca, a nista dobila odgovora. »Gotovo lovi kje daleč v trsju,« je rekel Hlaček Pacek. »Toda, saj čoln je tu,« je dejala Umita Mica. »Grem pogledat, če je njegova ribiška palica tu. Če je ni, zagotovo lovi kje v bližini, le sliši naju ne,« je bil prepričan Hlaček Pacek. A palice seveda ni bilo, saj je v tistih hudih trenutkih Ribje-

mu Francu služila v oporo, da je lahko prišental do stezice, kjer mu je Skromni Lan priskočil na pomoč. A otroka tega nista vedela in tako sta se z mislimi, da Ribji Franc lovi ribe, zagledala v Fonzka, ki je sredi verande ravno naredil velik kupček. »Joj, kaj pa zdaj,« je vrisknila Umita Mica. »Ja, pospraviti bo treba, preden se vrne Ribji Franc,« je odvrnil Hlaček Pacek, »kajti Fonzek je najin in midva morava to nesnago počistiti.« Vzel je velik list lokvanja, ki jih je ob močvirju na pretek, pospravil kupček, malo okaral Fonzka, nato pa se je lotil postavljanja pasje ute. Žage in kladiva je bil kar vajen, saj je očetu Binetu, ki je bil po poklicu mizar, večkrat pomagal pri izdelavi pticjih hranilnic. Njune ptičje hišice so bile znane daleč naokoli.

(se nadaljuje)

Naj razred

Francka Frakelj,
učiteljica:

"Imamo minuto za zdravje, to pomeni, da si med poukom vzamemo kratek odmor, naredimo kakšno vajo in prezračimo učilnico."

Jana Lušina, vodja šole:

"Učenci veliko nastopajo, lani so napisali svojo himno, jo uglasbili in bili zanjo nagrajeni na natečaju Mavrica neba."

Smo kot velika družina

Namesto naj razred bi tokrat morali napisati kar naj šola. Podružnična šola Dražgoše ima v petih razredih sedemnajst učencev.

SUZANA P. KOVAČIČ

Osnovno šolo Železniki - Podružnično šolo Dražgoše v tem šolskem letu v kombiniranih oddelkih obiskuje sedemnajst učencev od prvega do petega razreda. "Smo kot velika družina. Učiteljici se mora potruditi, da vse učence enako zaposliva, saj imamo na primer letos samo enega učenca drugega razreda. Kljub temu ima manjša šola vrsto prednosti, saj živimo in ustvarjamo bolj v miru, o vsem se lahko takoj pogovorimo," je povedala učiteljica in vodja šole **Jana Lušina**. Dolgčas jim na šoli res ni, saj imajo ob pouku številne ustvarjalne dejavnosti, za njih učence navdušuje tudi učiteljica v podaljšanem bivanju Ana Luznar.

Večkrat gredo na Dražgoško goro, ki je od šole oddaljena pol ure hoje v eno smer. Na Gori, kot ji rečejo, imajo celo svoj vpisni zvezek. "Imamo tudi minuto za zdravje, to pomeni, da si med poukom vzamemo kratek odmor, naredimo kakšno vajo in prezračimo učilnico," je povedala učiteljica **Francka Frakelj**. "Sami nabiramo zdravilna zelišča, jih sušimo in potem celo leto pijemo zdravilni čaj," je povedala Lušinova. V razredih so uvedli ločeno zbiranje odpadkov, sodelovali so v

dobrodelni akciji, v kateri so z zbiranjem zamaškov pomagali invalidom, decembra prodajajo voščilnice, ki jih sami naredijo, izkupiček od prodaje pa namenijo nakupu likovnega in tehničnega materiala. Učenci četrtilih in petih razredov skrbijo za cvetlično gredico ob šoli. "Učenci veliko nastopajo, lani so napisali svojo himno, jo uglasbili in bili zanjo nagrajeni na natečaju Mavrica neba," je povedala Luši-

nova. "Zelo smo povezani s krajem, če kaj potrebujemo, nam krajani, člani društev, starši priskočijo na pomoč. Nekajkrat na leto imamo delavnice skupaj s starši in starimi starši, pripravimo tudi odprto učno uro, na katero povabimo starše," je povedala Frakljeva. Učenci petega razreda, pet jih je letos, so pred kratkim obiskali Primčkovega ata in mu voščili za osemdeseti rojstni dan. Ni dolgo nazaj, kar jim

je lončarsko obrt predstavila Andreja Škulj, rezbarjenje pa Petra Plestenjak Podlogar. "Pečemo dražgoške kruhke, pri tem nam pomagata Alenka Lotrič in Breda Tolar," je povedala vodja šole. Petošolka **Lea Luznar** pa je navdušeno razlagala: "Hišnik Štefan Magič nam je naredil hodulje, včasih se nam pridruži tudi pri nogometu. Pa malica, ki nam jo pripravi kuharica Julka Šolar, je zelo dobra."

Učenci Podružnične šole Dražgoše v družbi učiteljic